

УДК 341.23:001.83(477:438)

DOI <https://doi.org/10.32782/2307-7778/2025.1.16>**Марина ПАНЧУК***аспірантка кафедри історії України**Житомирського державного університету імені Івана Франка,**вул. Велика Бердичівська, 40, м. Житомир, Україна, 10008 (mari_0720@ukr.net)***Maryna PANCHUK***PhD student, Department of History of Ukraine**Zhytomyr Ivan Franko State University,**40 Velyka Berdychivska St., Zhytomyr, Ukraine, 10008 (mari_0720@ukr.net)*ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-6795-393X>

УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКА СПІВПРАЦЯ У СФЕРІ НАУКИ ЯК ЧИННИК ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Анотація. *Мета дослідження* – з'ясувати значення наукової співпраці України та Польщі в контексті євроінтеграційного розвитку. Дослідити специфіку формування відповідних міждержавних відносин, а також ті обставини, у яких вони утвердилися та розвиваються нині. Схарактеризувати взаємозв'язок між налагодженням наукової співпраці між двома державами та поступовим включенням України в європейський суспільно-політичний та соціокультурний простір. **Методологія дослідження** базується на загальнонаукових (аналіз та синтез, систематизація, узагальнення) і спеціально-наукових (історико-порівняльний, функціональний аналіз) методах дослідження, які дають змогу дослідити всі закономірності побудови та перспектив розвитку українсько-польських відносин в історичній динаміці та під впливом геополітичних викликів. **Наукова новизна** полягає у висвітленні наукової співпраці України та Польщі крізь призму євроінтеграційних викликів. Розглянуто науковий поступ не лише як очевидний дослідницький прогрес, а і як інструмент інтенсифікації європейського напрямку розвитку України, спираючись на досвід Польщі. **Висновки.** У дослідженні відображено тенденції, труднощі та здобутки українсько-польського наукового партнерства, окреслено ключові перспективи та задекларовані шляхи його покращення. Представлено пріоритетність європейського вектора розвитку України, а також з'ясовано місце та роль Польщі в ньому.

Ключові слова: євроінтеграція, зовнішня політика, культура, наука, Україна, Польща, співпраця.

UKRAINIAN-POLISH COOPERATION IN THE SPHERE OF SCIENCE AS A FACTOR OF EUROPEAN INTEGRATION PROCESSES AT THE MODERN STAGE

Abstract. *The purpose of the study* is to explore the significance of scientific cooperation between Ukraine and Poland in the context of European integration development. It seeks to examine the nature of how these bilateral relations have developed, as well as the circumstances under which they were established and continue to evolve today. The study also aims to highlight the link between the strengthening of scientific collaboration between the two countries and Ukraine's gradual integration into the European socio-political and cultural landscape. **The research methodology** is based on general scientific (analysis and synthesis, systematization, generalization) and specialized scientific approaches (historical-comparative and functional analysis), which make it possible to explore all the patterns underlying the development and future prospects of Ukrainian-Polish relations within their historical context and under the influence of geopolitical challenges. **The scientific novelty** lies in highlighting the scientific cooperation between Ukraine and Poland through the prism of European integration challenges. Scientific progress is considered not only as an obvious research progress, but also as a tool for intensifying the European direction of development Ukraine, based on the experience of Poland. **Conclusions.** The study reflects the trends, difficulties and achievements of Ukrainian-Polish scientific partnership, outlines key prospects and declares ways to improve it. The priority of the European vector of Ukraine's development is presented, and the place and role of Poland in it is clarified.

Key words: European integration, foreign policy, culture, science, Ukraine, Poland, cooperation.

Постановка проблеми. Євроінтеграційний шлях України, починаючи від початку 1990-х рр., не відбувався відособлено. Стратегічне партнерство з Польщею передбачало необхідність не лише політичних взаємовідносин, а й побудови стійких зв'язків, включно з культурними. Наукова співпраця щодо цього є також одним із рушіїв та каталізаторів продуктивних міждержавних контактів. Ураховуючи те, що Польща вже протягом двох десятиліть є членом ЄС, для України така співпраця дає численні можливості долучення до європейських наукових процесів. Як результат, це пришвидшує ті трансформації всередині держави, які сприяють її інтеграції з ЄС на рівні цінностей, правового поля, інновацій та політичного розвитку.

Мета дослідження – з'ясувати значення наукової співпраці України та Польщі в контексті євроінтеграційного розвитку. Дослідити специфіку формування відповідних міждержавних відносин, а також ті обставини, у яких вони утвердилися та розвиваються нині. Схарактеризувати взаємозв'язок між налагодженням наукової співпраці між двома державами та поступовим включенням України в європейський суспільно-політичний та соціокультурний простір.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти питань українсько-польської співпраці на сучасному етапі окреслені в дослідженні І. Дацківа [1], О. Слободян [2], М. Криштановича [3]. Контекст побудови наукової співпраці представлений у працях О. Морозової [4], М. Литвина [5], Г. Хлібовської [6]. Джерельною базою дослідження стали нормативно-правові двосторонні документи, які були укладені між Україною та Польщею для налагодження освітньо-наукової та науково-технічної співпраці [7–9]; окремі звітні матеріали стосовно здобутків та перспективних шляхів розвитку наукової співпраці [10; 11].

Виклад основного матеріалу дослідження. Становлення та інституційний розвиток української науки протягом трьох десятиліть незалежності характеризувалися низкою об'єктивних факторів. Окрім послідовної розбудови наукової інфраструктури та переосмислення ідеологічного й змістового наповнення наукових розвідок, постала проблема необхідності взаємодії з міжнародними партнерами задля більш продуктивного та якісного дослідницького поступу. У цьому особливу роль відіграла саме Польська держава, будучи стратегічним партнером, зокрема, на багатьох інших рівнях.

Наприкінці минулого століття українсько-польські відносини почали налагоджуватися з огляду на спільні історичні традиції та геополітичні інтереси, що стосувалися європейської інтеграції, яка була визначена пріоритетною для обох держав. Такі підходи були аргументовані та прийняті як з боку інтелектуальних еліт, так і на законодавчому рівні у вигляді закріплення низкою двосторонніх нормативно-правових актів і відповідних зовнішньополітичних концепцій [1, с. 142].

Унаслідок усвідомлення спільних цінностей та геополітичних цілей питання активізації міждержавних взаємин стало визначальним ще в 90-х рр. XX ст. Саме тоді Польща, чий євроінтеграційний шлях ставав дедалі більш прискореним, почала, так би мовити, «адвокатувати» інтереси Української держави на міжнародній арені, керуючись так позицією добросусідства, а також прагненням закріпити власні геополітичні інтереси щодо східного вектора зовнішньої політики. Спільні погляди двох держав щодо питань євроатлантичної інтеграції певною мірою були каталізатором встановлення прямих контактів на загальнодержавному рівні, а також за різними галузями. Культурницькі, зокрема наукові, прояви співпраці фактично були одним з елементів, який пожвавив ефективну співпрацю двох держав [1, с. 146].

Основою для гармонійного початку розвитку українсько-польських відносин стало дотримання єдиної позиції в питаннях євроінтеграції та векторів міжнародної політики. Не останню роль у цьому відіграє позитивна динаміка співпраці між парламентами обох держав. Це, своєю чергою, є певним каталізатором у ратифікації двосторонніх угод, що ефективно вирішує правову проблематику та питання прямої ґрунтовної співпраці політичних еліт. Тому очевидним

є факт формування площини спільних інтересів двох держав, що формувалася через підписання двосторонніх нормативно-правових актів, які проклали початок та сформували умови для плідної співпраці [2, с. 286].

Важливим проявом вищезгаданих обставин для нашого дослідження є формування правової основи для наукової співпраці, яка згодом, власне, і стала одним з елементів євроінтеграційного процесу. Договір про співпрацю у сфері науки і технологій, що був підписаний між Україною та Польщею 12 січня 1993 р. [7] і наразі є чинним, став одним із перших містків з моменту віднолення Україною незалежності, що задекларував конкретні практичні кроки сумісної роботи.

Основними формами співпраці, згідно із цим договором, було визначено організацію і проведення спільних конференцій, семінарів та інших наукових заходів, обмін дослідницькою інформацією між науковцями обох держав, а також перспективу заснування та формування єдиних науково-технічних установ. Ці та інші перспективні форми співпраці покликані створити передумови для утворення й функціонування спільного наукового простору з відповідною інфраструктурою. Окрім цього, додатковим положенням було визначено необхідність створення Комісії з питань співпраці у сфері науки і технологій. Такий крок варто оцінити як намагання також налагодити продуктивну координацію двосторонньої взаємодії у сфері науково-технічних розробок [7].

Налагодження наукової співпраці протягом наступних років відбувалося в тісному взаємозв'язку з певними політичними процесами на рівні міжурядової співпраці, яка, своєю чергою, давала достатні умови для поглиблених контактів між дослідниками та дослідницькими установами. Угода про співпрацю між Міністерством освіти і науки України та Міністром національної освіти Республіки Польща, підписана у 2001 р. [8], стала черговим етапом міждержавної взаємодії, а також виразником необхідності певної конкретизації стосовно нових сфер потенційної співпраці.

Сама угода містить низку положень, які передбачають, зокрема, домовленості щодо організації наукових стажувань українців та поляків у Польщі й Україні відповідно. Також задекларовано закладення підвалин для заохочення співпраці між окремими освітніми закладами й науковими установами, характерною метою чого є сприяння спільним дослідженням, особливо історичним. В основі такої потреби – прагнення до сумісного переосмислення непростих сторінок спільної історії та розвінчування міфів, надання об'єктивної оцінки українсько-польським відносинам на різних історичних етапах, а також розвитку україністики і, відповідно, полоністики як наукових студій [8].

Прикладом цього є зазначені О. Морозовою [4] дані стосовно спектра наукової проблематики, яка лягає в основу спільних українсько-польських досліджень, що часто містять неоднозначні або суперечливі сторінки спільної історії. Проте, посилаючись на статтю авторки, варто зауважити, певну політизованість наукових розробок у галузі історії, що утруднює можливості для співпраці. Політика реабілітації ОУН та УПА була украй негативно оцінена польськими політиками та істориками. Такий стан справ погіршив і міждержавні взаємини, що стало черговим доказом необхідності двосторонніх виважених досліджень проблемних тем минулого, базуючись на принципах об'єктивності [4, с. 86].

Конкретні кроки щодо реалізації вищезгаданих угод аналізує у своїй праці В. Вознюк [12]. Контекст україністики втілюється на території Польщі, зокрема, шляхом налагодження інституційної проблематики. У досліджуваній нами час у Польщі продовжують розвиватися українознавчі студії на базі кафедр Української філології в Ягеллонському та Варшавському університетах, а також в університеті імені М. Складовської-Кюрі, університеті імені А. Міцкевича, Люблінському Католицькому університеті та інших закладах вищої освіти. З іншого боку, і на

базі українських закладів вищої освіти реалізуються дослідження та викладання польської мови й полоністики загалом, зокрема в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка, Львівському національному університеті імені Івана Франка, Житомирському державному університеті імені Івана Франка, Прикарпатському університеті імені Василя Стефаника та інших.

Такі глобальні підходи, безперечно, сприяють тіснішому порозумінню та долученню вчених до створення спільного наукового й культурного простору, що дає дивіденди не лише науковому поступу, а й спільному прогресу обох держав. Це створює можливості для формування спільних цінностей, базованих на ідеях лібералізму, демократії, сталого розвитку, що є складовою частиною євроінтеграційного шляху [12].

Особливий контекст необхідності тісної та продуктивної співпраці загалом постав із початком гібридної війни РФ проти України, яка містила складники стійкої пропаганди, особливо це увиразнилося після початку повномасштабного вторгнення. Задля поширення глибинних розбіжностей між Україною та Польщею РФ використовує перевірені засоби поширення зумисно помилкових історичних наративів і маніпуляцій історичними фактами стосовно українсько-польських відносин на різних історичних етапах, що покликані гостро впливати на емоції та, як результат, псувати міждержавні взаємини. За свідченням Й. Гетки [13], у таких умовах особливої ваги набула необхідність двостороннього опрацювання джерельних матеріалів і формування об'єктивних висновків шляхом спільних зусиль. Ефективним інструментом цього є організація відповідних двосторонніх робочих груп із числа фахових істориків [13, с. 19].

У площині практичних кроків авторка висловлює власне бачення продуктивної співпраці науковців двох держав задля, з одного боку, збереження тісної співпраці на перспективу, а з іншого – формування подальшого сумісного євроінтеграційного поступу. Серед необхідних заходів дослідницею зазначено потребу проведення двосторонніх науково-практичних заходів; постійний моніторинг ступеня поширення шкідливих, насаджених зовнішньо стереотипів, що будуються на хибних історичних уявленнях та потребують фахового спростування; налагодження серйозного міжнаціонального діалогу, базованого на спільних цінностях та пересмислених кризових моментах минулого. Ці та інші речі є необхідними та достатніми для стрімкого розвитку науки, зокрема гуманітарної, а також результативної подальшої політичної співпраці через подолання можливих суперечностей щодо історичної пам'яті [13, с. 24].

Прикладом того, коли прогалини в єдності поглядів на проблемні сторінки історичного минулого стали на заваді продуктивній, зокрема, політичній співпраці, є період близько 2017–2018 рр. Велика кількість нот обурення та взаємних обвинувачень була сформульована на основі полярних поглядів стосовно оцінки подій минулого, а саме волинської трагедії. Розбіжності в трактуванні окремої символіки та героїзації учасників українських та польських визвольних змагань, різні погляди українських і польських істориків на період перебування західноукраїнських земель у складі міжвоєнної Польщі стали предметом політичних маніпуляцій. Піком цього, на думку М. Криштановича [3], став саме 2017 р., який, між іншим, ознаменувався скасуванням польсько-української міжпарламентської асамблеї, проведення якої було заплановане на 11–12 грудня.

Тож маємо буквальний прецедент, коли непримиренність, недостатня комунікація стосовно дослідницьких напрацювань щодо оцінок історичних подій та процесів зі сторони істориків надала широке поле для конфронтації політичним діячам та лідерам суспільних думок, а також поглибила наявні стереотипи в публічному полі. Такі фактори на деякий час поставили під загрозу політичні відносини між двома державами. Тому якісна й виважена наукова взаємодія є важливим аспектом налагодження міждержавного діалогу. Звідси маємо необхідність

ретельних розробок стратегій наукового партнерства, включно з актуальними проблемами і викликами [3, с. 221].

Описаний стан справ, очевидно, потребує виважених підходів для налагодження діалогу, зокрема методами та засобами, притаманними науковій співпраці. Конкретні кроки в цій галузі визначені в Дискусійній записці українсько-польської Діалогової групи від вересня 2017 року за підтримки Міжнародного фонду «Відродження» [10]. Серед запропонованих заходів можемо виокремити необхідність утворення спільного польсько-українського дослідницького інституту в галузі суспільних наук та історії, основним завданням якого повинні стати наукові розробки, які б проливали світло на малодосліджені епізоди минулого та формували б таку наукову парадигму, у межах якої можливий конструктивний та осмислений міждержавний діалог.

Однією із зазначених пропозицій є також ідея популяризувати матеріали польської історії в українських медіа та включати ці знання до освітніх процесів задля руйнування вкорієних міфів та стереотипів щодо наших західних сусідів. Так, можливою є траєкторія українсько-польських відносин, коли наукові надбання двох сторін не лише сприяють дослідницькому розвитку та є помітними у вузьких учених колах, а й виходять за їх межі та працюють для порозуміння й налагодження позитивної співпраці на суспільно-політичному рівні. У контексті європейської інтеграції це необхідна умова, адже обмін досвідом, включення української суспільної думки, сформованої не без впливу фахових експертів, до європейського соціокультурного простору є вагомими фактором розвитку. Польський євроінтеграційний шлях є, певною мірою, дорожньою картою для України [10, с. 9–10].

Траєкторії розвитку спільних наукових розробок і проєктів відповідають насамперед сучасним глобалізаційним тенденціям, проте водночас базуються на тягlostі спільного історичного досвіду, у якому Україна та Польща розвивалися пліч-о-пліч, формуючи культурницьку ідентичність Центральної Європи протягом різних історичних періодів. Матеріали Міжнародної групи з дослідження відносин Польщі та України, представлені в Аналітичній доповіді Стану й перспектив стратегічного партнерства Польщі та України [11], виражають погляди на актуальний стан справ зі сторони України та Польщі. У контексті досліджуваної нами проблеми важливо зауважити ті рекомендації, які були зазначені, враховуючи польський погляд на це питання. Дані Аналітичної доповіді свідчать про те, що розвиток української науки в контексті євроінтеграційного шляху та двосторонньої взаємодії з Польщею може бути якомога більш ефективним, якщо брати до уваги відсилання до спадщини Речі Посполитої і розділяти цей досвід із Польською державою. Це стосується акцентування уваги на внеску українців того часу в систему європейських культурницьких надбань.

Наступним фактором, на якому наголошено в доповіді, є необхідність збереження та популяризації спільної культурної спадщини шляхом реалізації ініціативи стосовно утворення філії Українського інституту в Польщі, постійного наголошення на ціннісній єдності України та Польщі, яка формувалася не одне сторіччя і є виразно проєвропейською. Саме цей складник є досить перспективним та створює можливості для партнерства в політичній площині, коли Україна має змогу спиратися на євроінтеграційний досвід Польщі.

На рівні двосторонньої організації наукової співпраці щодо актуальних та перспективних тем актуальними є також вказані у вищезгаданій доповіді методи спільної роботи. Серед них також ініціювання досліджень, що розкривають питання ідентичності в контексті історії; забезпечення тематичних стипендій, стажувань, грантів для істориків з метою поглиблення об'єктивних історичних наративів; започаткування інтерактивних проєктів, що базуються на аудіовізуальних засобах поширення інформації для її активнішої популяризації серед ширших кіл; продуктивне налагодження співпраці безпосередньо між українськими та польськими науковими інституціями для ефективного формування єдиних наукових парадигм. Тому розуміння

тягості досвіду українсько-польської співпраці у сфері культури і, зокрема, науки, відкриває широкі горизонти для ціннісного відродження системи взаємозв'язків, яка була сформована раніше й особливо актуалізується в контексті стрімкої євроінтеграції [11, с. 77–78].

Для забезпечення безперешкодної взаємодії вчених України та Польщі, особливо у сфері історичної науки, у 2008 р. між Державним комітетом архівів України й Генеральною Дирекцією державних архівів Республіки Польща було підписано угоду про співпрацю в галузі архівної справи [9]. Відтак, згідно зі статтею 5 цієї угоди, сторони зобов'язалися надавати взаємний доступ до відкритих архівних матеріалів та довідкової інформації архівних фондів з метою реалізації їхніх досліджень. Окрім цього задекларовано сумісне сприяння втіленню проєкту «Спільна польсько-українська архівна спадщина».

У межах проєкту заплановано здійснювати пошук документів, які стосуються історії України в польських архівах, і тих, які стосуються польської історії – в архівах України. Кінцевою метою визначено підготовку бази даних – «Спільна українсько-польська архівна спадщина». На нашу думку, це рішення було актуальним та прогресивним, оскільки систематизована робота безпосередньо з архівними матеріалами покликана забезпечити якомога об'єктивнішу оцінку висвітлення спільних сторінок історії. Роль держав у цьому, а саме надання й забезпечення доступу до відповідної архівної інформації, є визначальною, особливо на нормативно-правовому рівні цього рішення [9].

Представники як українських, так і польських інтелектуальних кіл, особливо соціогуманітарних дисциплін, які, власне, часто задіяні в провадженні наукової й практичної діяльності навколо державних наукових установ, є саме тією рушійною силою, що продукує зрушення в теоретичному обґрунтуванні суспільно-політичних перетворень. М. Литвин [5] у своєму дослідженні наголошує на тому, що в євроінтеграційному контексті це важливий аспект, особливо з огляду на можливість запозичення відповідного досвіду польських колег. На інституційному рівні співпраця між Україною та Польщею відбувається також завдяки налагодженим контактам Польської академії наук та Національної академії наук України. Зокрема, на базі Польської академії наук функціонують окремі комісії, завданням яких є дослідження українсько-польських відносин, їхньої історії, правової основи, культурних підстав. Репрезентативною також є робота Польсько-української історичної комісії при ПАН і НАНУ, яка провадила свою діяльність протягом 1993–2008 рр. на чолі з Я. Ісаєвичем [5, с. 73–74].

Зусилля польської сторони в напрямі заохочення популяризації питань польської історії або ж стимулювання досліджень у державах, які обрали євроінтеграційний шлях розвитку, підтримує також система відповідних фондів (урядових і неурядових), з яких фінансуються стипендійні програми для вчених і студентів. Серед них Нагорода ім. Івана Виговського, Стипендіальна програма ім. Стефана Банаха, Стипендія Музею історії, Стипендія ім. Кшиштофа Скубішевського та інші. Провідну роль з-поміж джерел фінансування актуальних дослідницьких програм починаючи з 1991 р. відіграє неурядова організація – Фонд польської науки. Тому актуальні напрями спільної роботи та її фінансування є нероздільними питаннями, які часто визначають траєкторію розвитку наукового партнерства [5, с. 80].

Як зауважує Г. Хлібовська [6], налагодження процесу спільних розробок у науково-технічній сфері так само є одним із пріоритетних питань протягом попередніх років. Починаючи від 2017 р., коли Міністерством освіти і науки України та Національною агенцією академічних обмінів Республіки Польща було оголошено проведення конкурсу українсько-польських науково-дослідних проєктів для вчених обох країн, відбулися помітні зрушення у сфері інновацій. Основний акцент у межах цього міжурядового грантового конкурсу поставлений на комп'ютерні технології, енергетичний менеджмент, біотехнології, оборонні технології, гуманітарні розвідки тощо.

Як результат – півтора десятка українсько-польських проєктів отримали фінансову підтримку. Упродовж наступних років умови проведення конкурсів удосконалювалися, подані пропозиції щодо проєктів проходять експертизу з боку і України, і Польщі, після чого ухвалюється рішення на засіданні Спільної Комісії з питань співпраці у сфері науки і технологій. Такі системні програми підтримки сумісних українсько-польських актуальних розробок мають позитивний стратегічний ефект, оскільки покликані інтегрувати український потенціал до європейської наукової системи й відкрити ширші можливості для вітчизняних учених реалізувати себе з професійного боку [6].

Сучасні умови воєнного часу диктують нові виклики, з огляду на які будується і міждержавна комунікація, і, власне, культурницький, науковий розвиток. Сьогодні стратегічне українсько-польське партнерство набуває особливої важливості. Як слушно зазначає В. Тарасенко [14], поглиблення міждержавних зв'язків між Україною та Польщею на тлі обставин повномасштабного вторгнення, а також визначений євроатлантичний курс України створюють підґрунтя для значного впливу цих двосторонніх контактів на усі сфери життя на рівні двох держав.

Щодо цього варто зазначити, що міра і ступінь подальшого розвитку продуктивних українсько-польських зв'язків також залежатимуть від суспільного розуміння тих єдиних цінностей, які сьогодні декларує як Україна, так і Польща. Знову ж таки, роль учених тут одна з ключових, оскільки саме вони творять позбавлені суб'єктивності парадигми, які згодом мають перспективи стати основою суспільної думки та політичних векторів. Окрім цього, культурницьке партнерство як таке покликане створити більш сприятливі умови для взаєморозуміння та утворення єдиного соціокультурного простору між Україною та Польщею, що бере за основу європейські цінності демократії [14, с. 80].

Висновки. Побудова Україною зовнішньої політики, спрямованої на європейський вектор розвитку, утворює відповідний порядок денний у всіх сферах життя країни. Польща, як стратегічний партнер України на цьому шляху, є фактично тим посередником, через який наша держава безпосередньо сприймає основні європейські політичні й культурні тенденції, які згодом трансформуються та втілюються в українській суспільно-політичній системі. Ключові напрями розвитку українсько-польських відносин на сучасному етапі містять не лише політичні взаємини. Двостороння українсько-польська наукова співпраця представлена насамперед студентськими і науковими обмінами, запозиченням досвіду та долученням українських учених до можливостей здійснення власних розробок, використовуючи європейську наукову інфраструктуру, реалізацією спільних науково-технічних проєктів у галузі гуманітаристики та інновацій, налагодженням якісного діалогу стосовно проблемних питань бачення історичного минулого й напрацювання відповідних шляхів для їх вирішення. Так, культурна, зокрема наукова, співпраця здатна прокладати містки між обома державами, будувати стійкі взаємозв'язки та прокладати траєкторію для долучення України до актуальних європейських суспільно-політичних процесів.

Література

1. Дацків. І. Встановлення та розвиток українсько-польських відносин у геополітичному просторі наприкінці XIX – на початку XXI століття. *Емінак: Науковий щоквартальник*, (2(26), 2019. С. 141–148. URL: [https://doi.org/10.33782/eminak2019.2\(26\).300](https://doi.org/10.33782/eminak2019.2(26).300)
2. Слободян О. Україна та Польща в контексті українсько-польських міжнародних зв'язків кінця XX – початку XXI ст. *Україна-Європа-Світ. Міжнародний збірник наукових праць. Серія: Історія, міжнародні відносини*. 2016. Вип. 18. С. 282–289. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ues_2016_18_36.
3. Криштанович М. Розвиток міжнародного співробітництва України з Польщею в сучасних умовах. *Літопис Волині*. 2021. № 24. С. 219–222. URL: <https://doi.org/10.32782/2305-9389/2021.24.35>.

4. Морозова О. Польща й Україна: проблеми й перспективи наукового діалогу. *Історичний архів. Наукові студії : збірник наукових праць*. Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2020. Вип. 21. С. 78–90.
5. Литвин М. Українсько-польські наукові зв'язки у гуманітарній сфері. За матеріалами наукової доповіді на засіданні Бюро Відділення історії, філософії та права НАН України 27 листопада 2014 року. *Вісник Національної академії наук України*. 2015. № 3. С. 73–83. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnanu_2015_3_11.
6. Хлібовська Г. Українсько-польська співпраця в науково-технічній сфері: сучасний стан і перспективи. *Україна та Польща: минуле, сьогодення та перспективи*. Луцьк : Вежа-друк, 2020. С. 75–80. URL: <https://ukrpolnauka.wordpress.com/2020/11/13/>
7. Договір між Урядом України та Урядом Республіки Польща про співробітництво в сфері науки і технологій від 12.01.1993 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_187
8. Угода про співробітництво між Міністерством освіти і науки України та Міністром національної освіти Республіки Польща від 02.07.2001 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_037#Text
9. Угода про співробітництво між Державним комітетом архівів України і Генеральною Дирекцією державних архівів Республіки Польща в галузі архівної справи від 17.10.2008. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_125#Text
10. Пріоритетне партнерство: спільне бачення українсько-польських відносин. Дискусійна записка Українсько-польської Діалогової групи, Київ-Варшава, вересень 2017 р. URL: http://www.irf.ua/content/files/ua_pl_prioritytne_partnerstvo.pdf
11. Аналітична доповідь «Стан та перспективи стратегічного партнерства Польщі та України. Погляд з Польщі та України». Київ, 2021. 178 с. URL: https://ies.lublin.pl/wp-content/uploads/2022/01/stan-i-perspektywypartnerstwa_ua_web-1.pdf.
12. Вознюк В. Співробітництво України та Республіки Польща у галузі науки та освіти в 90-х рр. XX – на початку XXI ст. *Україна та Польща: минуле, сьогодення, перспективи. Науковий часопис Інституту Польщі Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2018. URL: <https://ukrpolnauka.wordpress.com/2018/11/15/співробітництво-україни-та-республі>
13. Гетка Й., Гронцька М., Крамар Р. Роль польсько-українських наукових проєктів у налагодженні ефективної стратегічної співпраці в центральній Європі. *Інтермарум: історія, політика, культура* № 13 (2023). С. 9–29. URL: <https://doi.org/10.35433/history.112054>
14. Тарасенко В. Українсько-польська гуманітарна співпраця: сучасний стан та перспективи. *Вісник: Міжнародні відносини*, 57(1), 2024. С. 80–86. URL: <https://doi.org/10.17721/1728-2292.2023/1-57/80-86>

References

1. Datskiv, I. (2019). Vstanovlennia ta rozvytok ukrainsko-polskykh vidnosyn u heopolitychnomu prostori naprykintsi XIX – na pochatku XXI stolittia [The establishment and development of Ukrainian-Polish relations in the geopolitical space at the end of the 19th – beginning of the 21st century]. *Eminak: Naukovyi shchokvartalnyk – Eminak: Scientific Quarterly*, (2(26). 141-148. Retrieved from [https://doi.org/10.33782/eminak2019.2\(26\).300](https://doi.org/10.33782/eminak2019.2(26).300) [in Ukrainian].
2. Slobodian, O. (2016). Ukraina ta Polshcha v konteksti ukrainsko-polskykh mizhnarodnykh zviazkiv kintsia XX – pochatku XXI st. [Ukraine and Poland in the context of Ukrainian-Polish international relations of the late 20th – early 21st centuries]. *Ukraina-Yevropa-Svit. Mizhnarodnyi zbirnyk naukovykh prats. Serii: Istorii, mizhnarodni vidnosyny – Ukraine-Europe-World. International collection of scientific papers. Ser. History, international relations*, Issue 18, 282 -289. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ues_2016_18_36 [in Ukrainian].
3. Kryshchanovych, M. (2021). Rozvytok mizhnarodnoho spivrobitnytstva Ukrainy z Polshcheiu v suchasnykh umovakh [Development of international cooperation between Ukraine and Poland in modern conditions]. *Litopys Volyni – Chronicle of Volhynia*, 24, 219–222. Retrieved from <https://doi.org/10.32782/2305-9389/2021.24.35> [in Ukrainian].
4. Morozova, O. (2020). Polshcha y Ukraina: problemy y perspektyvy naukovoho dialohu [Poland and Ukraine: problems and prospects of scientific dialogue]. *Istorychnyi arkhiv. Naukovi studii: zbirnyk naukovykh*

prats – Historical archive. Scientific studies: collection of scientific works, Mykolaiv: Vyd-vo ChNU im. Petra Mohyly, Issue 21, 78–90. [in Ukrainian].

5. Lytvyn, M. (2015). Ukrainsko-polski naukovy zviazky u humanitarnii sferi [Ukrainian-Polish scientific relations in the humanitarian sphere]. Proceedings of the scientific report at the meeting of the Bureau of the Department of History, Philosophy and Law of the NAS of Ukraine on November 27, 2014. *Visnyk Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy – Bulletin of the National Academy of Sciences of Ukraine*, 3, 73-83. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnanu_2015_3_11 [in Ukrainian].

6. Khlibovska, H. (2020). Ukrainsko-polska spivpratsia v naukovu-tekhnichnii sferi: suchasnyi stan i perspektyvy [Ukrainian-Polish cooperation in the scientific and technical sphere: current state and prospects]. *Ukraina ta Polshcha: mynule, sohodennia ta perspektyvy – Ukraine and Poland: past, present and prospects*. Lutsk: Vezha-druk, 75 – 80. Retrieved from <https://ukropolnauka.wordpress.com/2020/11/13/> [in Ukrainian].

7. Dohovir mizh Uriadom Ukrainy ta Uriadom Respubliky Polshcha pro spivrobitnytstvo v sferi nauky i tekhnolohii vid 12.01.1993. [Agreement between the Government of Ukraine and the Government of the Republic of Poland on cooperation in the field of science and technology dated January 12, 1993]. (1993). Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_187 [in Ukrainian].

8. Uhoda pro spivrobitnytstvo mizh Ministerstvom osvity i nauky Ukrainy ta Ministrom natsionalnoi osvity Respubliky Polshcha vid 02. 07. 2001. [Agreement on Cooperation between the Ministry of Education and Science of Ukraine and the Minister of National Education of the Republic of Poland dated July 2, 2001.]. (2001). Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_037#Text [in Ukrainian].

9. Uhoda pro spivrobitnytstvo mizh Derzhavnym komitetom arkhiviv Ukrainy i Heneralnoiu Dyrektsiieiu derzhavnykh arkhiviv Respubliky Polshcha v haluzi arkhivnoi spravy vid 17.10.2008. [Agreement on cooperation between the State Archives Committee of Ukraine and the General Directorate of State Archives of the Republic of Poland in the field of archival affairs dated October 17, 2008.]. (2008). Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_125#Text [in Ukrainian].

10. Priorytetne partnerstvo: spilne bachennia ukrainsko-polskykh vidnosyn [Priority partnership: a common vision of Ukrainian-Polish relations]. (2017). *Dyskusiina zapyska Ukrainsko-polskoi Dialohovoi hrupy Kyiv-Varshava, veresen 2017 r. – Discussion note of the Ukrainian-Polish Dialogue Group, Kyiv-Warsaw, September 2017*. Retrieved from http://www.irf.ua/content/files/ua_pl_priorytne_partnerstvo.pdf [in Ukrainian].

11. Analitychna dopovid «Stan ta perspektyvy stratehichnoho partnerstva Polshchi ta Ukrainy. Pohliad z Polshchi ta Ukrainy» [Analytical report "State and prospects of the strategic partnership between Poland and Ukraine. A view from Poland and Ukraine."]. (2021). Kyiv. Retrieved from https://ies.lublin.pl/wp-content/uploads/2022/01/stan-i-perspektywypartnerstwa_ua_web-1.pdf [in Ukrainian].

12. Vozniuk, V. (2018). Spivrobitnytstvo Ukrainy ta Respubliky Polshcha u haluzi nauky ta osvity v 90-kh rr. XX – na pochatku XXI st. [Cooperation between Ukraine and the Republic of Poland in the field of science and education in the 1990s – early 21st centuries]. *Ukraina ta Polshcha: mynule, sohodennia, perspektyvy. Naukovyi chasopys Instytutu Polshchi Skhidnoievropeiskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky – Ukraine and Poland: Past, Present, Prospects. Scientific Journal of the Polish Institute of the Lesya Ukrainka Eastern European National University*. Retrieved from <https://ukropolnauka.wordpress.com/2018/11/15/spivrobitnytstvo-ukrainy-ta-respubli> [in Ukrainian].

13. Getka, I., & Grontska, M., & R. Kramar, R. (2023) Rol polsko-ukrainskykh naukovykh proiektiv u nalahodzhenni efektyvnoi stratehichnoi spivpratsi v tsentralno-skhidnii Yevropi [The role of Polish-Ukrainian scientific projects in establishing effective strategic cooperation in Central and Eastern Europe]. *Intermarum: istoriia, polityka, kultura – Intermarum: history, politics, culture*, 13, 9-29. Retrieved from <https://doi.org/10.35433/history.112054> [in Ukrainian].

14. Tarasenko, V. (2024). Ukrainsko-polska humanitarna spivpratsia: suchasnyi stan ta perspektyvy [Ukrainian-Polish humanitarian cooperation: current status and prospects]. *Visnyk: Mizhnarodni vidnosyny – Bulletin: International Relations*, 57(1), 80-86. Retrieved from <https://doi.org/10.17721/1728-2292.2023/1-57/80-86> [in Ukrainian].